

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»

ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
Тамара ГУБАНОВА
«26» серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛОГІКА»

для здобувачів освіти

галузь знань 08 Право
спеціальність 081 Право
освітньо-професійний ступень фаховий молодший бакалавр

освітньо-професійна програма Право
вид дисципліни Нормативна (ОК 09)

Форма навчання	Денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	п'ятий
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма підсумкового контролю	іспит

Викладач: Головченко Ольга Віталіївна

Затверджено: На 2023 /2024 н.р. Протокол педагогічної ради № 8 від 24.08.2023 р.
Пролонговано: На 202 /202 н.р. Протокол педагогічної ради № від . .202 р.

КИЇВ – 2023

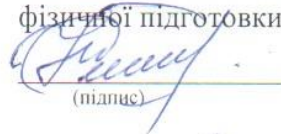
Розробники:

Головченко Ольга Віталіївна

кандидат філософських наук, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова циклової комісії гуманітарних дисциплін та
фізичної підготовки

 (підпис) _____ (Інна Степанчук)

Протокол № 8 від «21» серпня 2023 р.

Схвалено науково - методичною комісією ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»

Протокол № 8 від «21» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії _____ (підпис) _____ (Тетяна Мулянова)

ВСТУП

1. Мета дисципліни. Основною метою викладання дисципліни є формування і розвиток культури логічного або правильного мислення, тобто чітко визначеного, несуперечливого, послідовного та обґрунтованого, що передбачає:

- набуття теоретичних знань про закони і форми логічного мислення, навчання ефективним засобам побудови логічних міркувань, вироблення навичок правильного мислення;
- озброєння ефективними засобами знаходження логічних помилок в міркуваннях та шляхів їх усунення, вироблення вміння позбигати логічних помилок в міркуваннях;
- засвоєння правил висунення і перевірки гіпотез, аргументації, доведення і спростування, формування умінь доказово аргументувати мову у публічному виступі.

2. Попередні вимоги до опанування навчальної дисципліни:

- 1) успішне опанування дисциплінами «Основи філософських знань» та «Науковий образ світу»;
- 2) знання про основні етапи і форми наукового пізнання, а також розуміння ключових характеристик істини;
- 3) володіння елементарними навичками наукового мислення та вмінням позбигати упередженості і крайнощів у пізнанні;

3. Анотація навчальної дисципліни. При вивченні дисципліни розкриваються: предмет і завдання логіки; основні форми мислення (поняття, судження, умовивід), їх структура, види, правила побудови, відношення та операції над ними; основні закони мислення (закон тотожності, закон непротиріччя, закон виключеного третього, закон достатньої підстави), їх зміст і правила застосування; теорії аргументації, доведення і спростування, а також висунення і перевірки гіпотез. В контексті отримання юридичної спеціальності поглиблюватимуться знання: про зміст поняття і склад злочину, роль принципу невинуватості в юридичній логіці, постановку запитань у судовому пізнанні, використання законів логіки у судових дослідженнях, здійснення умовних умовиводів в аналізі і оцінці судових доказів. Відпрацьовуватимуться: навички висунення і перевірки версій і аналогій у судовому дослідженні, аргументації і доведення в кримінальному процесі, здійснення судового доказу, а також вміння позбигати логічних помилок під час них.

4. Завдання вивчення дисципліни:

- формування уявлень про закони логіки та шляхи їх практичного застосування;
- ознайомлення з основними формами мислення та правилами операцій над ними;
- навчання логічній побудові власних міркувань та знаходженню помилок в міркуваннях опонентів,
- оволодіння правилами коректної аргументації, доведення і спростування;
- засвоєння методів логіки для дослідження наукових проблем у правознавстві;
- застосовування логічних методів у професійній діяльності юриста.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1 - знати; 2 - вміти; 3 - комунікація; 4 - автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати:</i> предмет логіки, її місце в структурі людського пізнання та практичне значення для юриспруденції,	<i>Лекція, семінарське заняття,</i>	<i>Експрес-опитування, тестове завдання</i>	10%

	зміст поняття мислення і його зв'язок із мовою.	<i>самостійна робота студента</i>		
1.2	<i>Знати:</i> поняття логічної форми, основні форми мислення (поняття, судження, умовивід), їх структуру, види, правила побудови, відношення та операції над ними.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, тестове завдання, практичне розв'язання завдань (задач)</i>	10%
1.3	<i>Знати:</i> поняття логічного закону, зміст основних законів мислення (закон тотожності, закон непротиріччя, закон виключеного третього, закон достатньої підстави) та правила їх застосування.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), контрольна робота</i>	10%
1.4	<i>Знати:</i> теорію і правила аргументації, доведення і спростування, а також висунення і перевірки гіпотез.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, колоквиум, контрольна робота</i>	10%
2.1.	<i>Вміти:</i> виявляти логічну структуру висловлювань, формувати її у відповідності до логічних правил; а також виявляти логічні помилки у висловлюваннях, які пропонуються до уваги.	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), тестування</i>	10%
2.2	<i>Вміти:</i> використовувати судження, логічна форма яких адекватно та зрозуміло виражає сутність думки, точно виражати предмет мислення та коректно здійснювати ствердження та заперечення його ознаки; правильно виокремлювати логічні зв'язки між простими судженнями у складі складного, володіти способами правильної побудови власних складних суджень.	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), тестування</i>	10%
2.3	<i>Вміти</i> використовувати правила побудови логічних умовиводів, забезпечуючи істинність висновку або максимальну ступінь його ймовірності.	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), тестування, тренінг</i>	10%
2.4	<i>Вміти</i> використовувати логічні закони, доводити істинність думок та спростовувати хибні думки, будувати коректне доведення тези прямим та непрямыми способом, використовувати шляхи ефективного спростування тези.	<i>Семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Експрес-опитування, практичне розв'язання завдань (задач), тренінг</i>	10%
3.1	<i>Володіти</i> навичками застосування логічних законів у дискусіях і диспутах, а також у наукових доповідях і публічних виступах під час занять;	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна</i>	<i>Наукові доповіді, обговорення, дискусії, диспути, тестування, тренінг</i>	10%

	визначено формулювати і висловлювати власну позицію, уникати суперечностей у процесі її обговорення, ретельно її обґрунтовувати та послідовно відстоювати.	<i>робота студента</i>		
3.2	<i>Аналізувати</i> спільно з викладачем практичні ситуації, що виникають під час кримінального розслідування і судового дослідження, пов'язані з висуненням і перевіркою версій та гіпотез, наведенням на їх користь відповідних аргументів, доказів чи спростувань; коректно виконувати ролі пропонента та опонента, ставлячи запитання та надаючи відповіді за усіма логічними правилами їх побудови.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота студента</i>	<i>Наукові доповіді, обговорення, дискусії, диспути, тестування, тренінг</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3.	2.4	3.1	3.2
РН1. Усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.			+	+	+	+	+	+	+	+
РН2. Демонструвати повагу до моральних, культурних, наукових цінностей і примножувати досягнення суспільства.	+	+	+	+	+	+	+	+		
РН3. Здійснювати вчинки відповідально та свідомо на основі етичних міркувань.	+	+	+	+	+	+	+	+		
РН6. Використовувати знання сучасних інформаційних та комунікативних технологій для вирішення професійних задач.					+	+	+	+	+	+
РН8. Мати навички здійснення професійної діяльності самостійно і в команді.					+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки

Максимальна підсумкова оцінка за навчальну дисципліну становить 100 балів, з яких максимальна кількість балів за підсумками поточного оцінювання становить 40 балів, а за результатами підсумкового оцінювання – 60 балів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується шляхом додавання кількості балів, отриманих за результатами поточного оцінювання, та кількості балів, отриманих за підсумковою формою контролю (іспит); для успішного завершення вивчення дисципліни сума таких балів не може бути меншою ніж 60 балів.

7.1 Форми оцінювання

7.1.1. Форми поточного оцінювання:

- 1) експрес-опитування – від 1 до 3 балів;
- 2) колоквіум – від 2 до 4 балів;
- 3) розв'язання практичних завдань (задач) – від 1 до 5 балів;
- 4) тестування (з набору суджень вибрати вірні) – від 1 до 5 балів;
- 5) тематична наукова доповідь (виконання + презентація) – 5 балів;
- 7) дві модульні контрольні роботи – від 1 до 12 балів за кожну (всього: від 2 до 24 балів).

Щодо таких форм поточного оцінювання як виконання тематичної наукової доповіді та презентації її матеріалів встановлений мінімальний пороговий рівень оцінки (5 балів), недосягнення якого означає, що за даною формою оцінювання здобувач освіти набрав 0 балів.

Мінімальна кількість балів, яка може бути отримана студентом за відповідними формами поточного оцінювання, складає 24 бали, а максимальна - 40 балів. У разі, якщо студенту за семестровими формами оцінювання виставлено менше 24 балів, він не допускається до складання іспиту. При фактичному отриманні здобувачем освіти за підсумками поточного оцінювання більше ніж 40 балів, зарахуванню підлягають лише 40 балів.

7.1.2. Форма підсумкового оцінювання: письмовий іспит.

Іспит проводиться у формі письмової роботи, яка включає виконання 3-х завдань (а саме надання відповідей на теоретичні питання курсу) – від 1 до 20 балів за кожне. Максимальна кількість балів, які здобувач може одержати за виконання письмового іспиту, становить 60 балів, мінімальна – 36. У випадку, коли студент на іспиті набрав менше 36 балів, останні не додаються до семестрової оцінки (незалежно від кількості балів, отриманих під час семестру), у відомості в колонці «бали за іспит» ставиться «0», а в колонку «результуюча оцінка» переноситься лише кількість балів, отриманих під час семестру. Перескладання результатів підсумкового оцінювання з метою покращення одержаної позитивної оцінки не допускається.

7.1.3. Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка є сумою балів, виставлених за результатами поточних форм оцінювання та письмового іспиту. Максимальна підсумкова оцінка за начальну дисципліну може становити 100 балів, мінімальна - 60. Відповідно для отримання мінімуму/максимуму підсумкової оцінки мінімум/максимум за змістовні модулі та письмовий іспит становить:

	ЗМ-1	ЗМ-2	іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	12	12	36	60
Максимум	20	20	60	100

7.2 Організація оцінювання:

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде семінарські заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з даною програмою. Видами поточного контролю можуть бути: експрес-опитування, колоквіум, розв'язання практичних завдань (задач), тестування (з набору суджень вибрати вірні), тематична наукова доповідь (виконання + презентація), модульні контрольні роботи.

Оцінювання усних відповідей, а також результатів презентації за матеріалами наукової доповіді здійснюється безпосередньо після їх завершення на семінарських заняттях. Розв'язання практичних завдань (задач), тестування та виконання модульних контрольних робіт відбувається на семінарському занятті, а їх результати оголошуються на наступному семінарському занятті.

При поточному контролі під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований студентом у відповіді, активність при обговоренні питань семінарського заняття, систематичність роботи на заняттях, результати виконання домашніх завдань.

Викладач, який проводить семінарські заняття, виставляє у визначений термін кількість набраних з поточного контролю балів і заносить їх у відповідні документи обліку успішності студентів.

У випадку відсутності студента на семінарському занятті з поважних причин, він може відпрацювати пропущене заняття в позааудиторний час (час консультацій викладача), шляхом усного опитування, розв'язування практичних завдань (задач). Пропущене заняття може бути відпрацьоване не пізніше 2-х тижнів з дати завершення дії поважних причин. За невідпрацьовані заняття бали не нараховуються.

Дисципліна викладається у одному семестрі. За 10 днів до початку екзаменаційної сесії викладач, який веде семінарські заняття, припиняє приймати відпрацювання. Заняття, пропущені та не відпрацьовані студентом у першому семестрі, не допускаються до відпрацювання в другому семестрі.

Для студентів, які за семестровими формами оцінювання отримали кількість балів, яка є меншою мінімальної кількості балів (<24 балів), проводиться додаткова заключна контрольна робота з питань, необхідних та достатніх для отримання допуску до іспиту. Обсяг та зміст заключної контрольної роботи визначається викладачем залежно від рівня успішності студента (наприклад, кількості набраних балів протягом семестру; кількості пропущених занять і їх питомої ваги у загальній кількості занять; тем, з яких не отримано оцінку або отримано недостатню кількість балів; невідпрацьованих занять тощо).

Результатом проведення заключної контрольної роботи може бути: (1) допуск до іспиту з виставленням студентові 24 балів, як оцінки за семестровими формами оцінювання; або (2) недопуск до іспиту з виставленням студентові лише тих балів, які він набрав за семестровими формами оцінювання (без врахування результатів заключної контрольної роботи).

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій, семінарських занять та самостійної роботи

Назва теми	Кількість годин		
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1.			
Поняття і судження як форми мислення.			
Тема 1. Предмет та значення логіки	2	2	4
Тема 2. Поняття як форма мислення	2	2	4
Тема 3. Логічні операції з поняттями	2	2	4
Тема 4. Судження як форма мислення. Прості судження.	2	2	4
Тема 5. Складні судження.	2	2	4
Модульна контрольна робота 1	-		-
Змістовий модуль 2.			
Умовивід і основні закони логіки.			
Тема 6. Основні закони логіки	4	2	4
Тема 7. Умовивід як форма мислення. Безпосередні умовиводи.	4	2	4
Тема 8. Дедуктивні або опосередковані умовиводи	4	4	2
Тема 9. Індуктивні умовиводи та умовиводи за аналогією	4	4	2
Тема 10. Доведення і спростування. Аргументація і гіпотеза	4	4	2
Модульна контрольна робота 2	-		-
<i>Всього</i>	30	26	34

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **26 год.**

Самостійна робота - **34 год.**

9. Рекомендовані джерела:

Основні:

- 1.Матвієнко І.С. Практикум з логіки для юристів. - К.,2019. - 56 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
- 2.Карамішева Н. Логіка і правознавство (теоретичні і практичні заняття) : навч. посіб. - Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2012. - 120 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
- 3.Конверський А.Є. Логіка: підручник для студентів юридичних факультетів. - К.:ЦУЛ, 2020. - 370 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
- 4.Логіка для правознавців: навч. посіб. / [О. О. Бандура, О. І. Гвоздік, В. М. Кравець та ін.]. – Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. – 144 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
- 5.Логіка юридична: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. - Львів: ПП «Арал», 2018. - 172 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
- 6.Юридична логіка : підручник для студентів вищих навчальних закладів / О.М.Бандурка, О.В.Тягло. - Харків : Золота миля, 2017. – 215 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
- 7.Хоменко І.В. Логіка: теорія і практика. - К.: ЦУЛ, 2021. - 400 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>

Додаткові:

- 1.Демірська І.О. Логіка: навч.-метод. посіб. - Київ : Київський університет, 2018. - 131 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>

2. Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. - К.: Т-во “Знання”, КОО, 2019. - 255 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
3. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та некласична. - К.: ЦУЛ, 2019. – 296 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
4. Конверський А.Є. Критичне мислення. Підручник для студентів вищих навчальних закладів усіх спеціальностей. – К. : ЦУЛ, 2020. – 370 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
5. Конверський А.Є. Логіка : підручник. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. – 391с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
6. Мозгова Н.Г. Логіка: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / - К. : Каравела, 2017. - 248 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
7. Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Логіка” / уклад.: О. М. Юркевич, В. Д. Титов, С. Е. Зархіна та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2013. – 90 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
8. Партико З.В. Логіка. - К.: Ліра, 2020. - 312 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
9. Ряшко В.І. Логіка. – К.:ЦУЛ, 2019. - 328с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
10. Тетарчук І.В. Логіка для юристів: навчальний посібник для підготовки до іспитів. - К.: ЦУЛ, 2021. - 150с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>
11. Хоменко І.В., Алексюк І.А. Основи логіки. Підручник – К.: Золоті ворота, 2018. – 256 с. // <https://fpk.in.ua/elektronna-biblioteka>